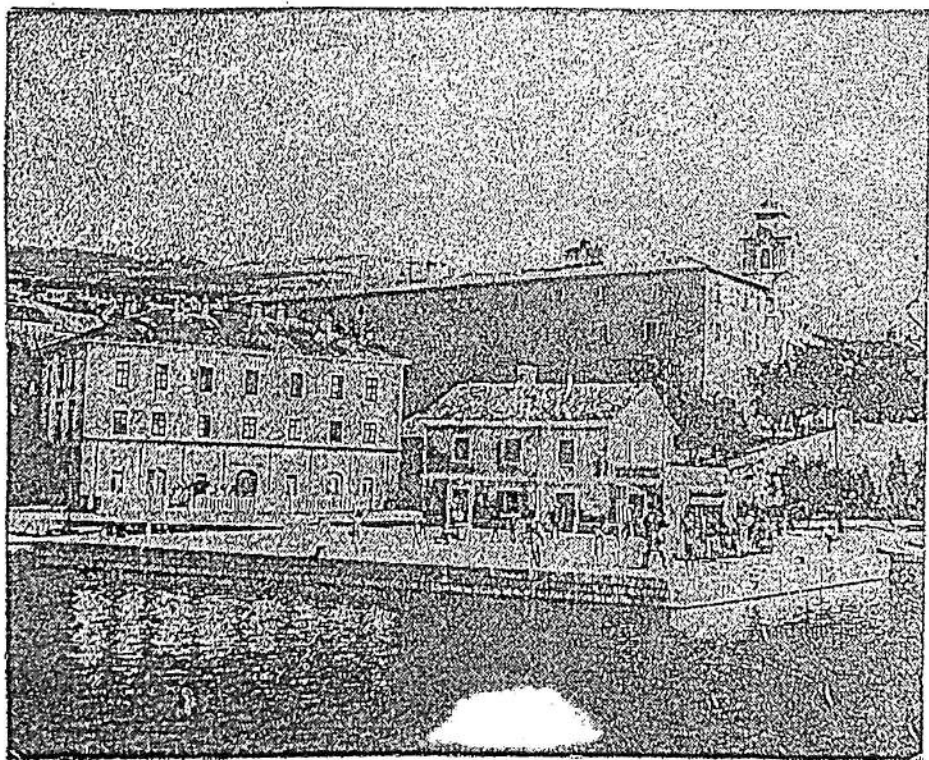
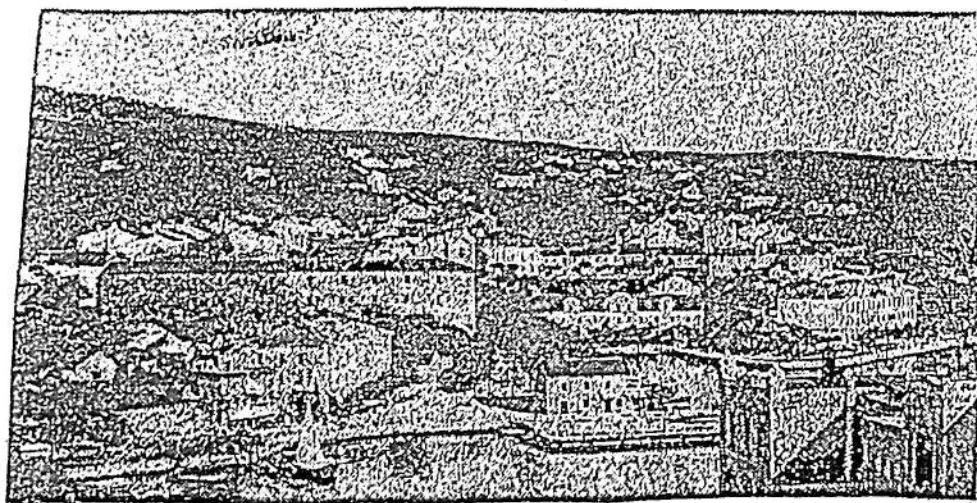


MJESNA ZAJEDNICA

KRALJEVICA





MJESNA ZAJEDNICA - KRALJEVICA.

1. Povijesni uvod

Od najstarijih vremena, do dolaska Hrvata, ovdje je bilo više naroda i plemena. Prvi su bili Iliri, odnosno u ovom kraju njihov ogranak Liburni. Za vrijeme Ilira ovdje su zbog trgovine dolazili Feničani, Grci i Kelti. Rimljani su vladali ovim područjem od 33. godine pa sve do propasti rimskog carstva 476. godine. Poslije propasti rimskog carstva neko vrijeme su vladali Grci i Bizantinci, sve do dolaska Hrvata u VI stoljeću. Prilikom okupacije ovog područja od Venecije 1480. godine, otočić kod Krka prozvan je Sv. Marko.

Pretpostavlja se da je langobardski kralj Alboin, putujući 568. godine iz Panonije u Italiju, dao izgraditi na mjestu današnje crkve tvrđavicu, kojoj su dali ime "ALMIS", to se ime opet spominje 1235. godine. Prema nekim piscima naziv "ALMIS" u antičko doba imao je i otočić Sv. Marko.

Kraljevica nastaje koncem XV stoljeća, kao malo naselje uz more i spada u jedno od najmlađih naselja u Hrvatskom primorju. O postanku imena Kraljevica, postoji više stanovišta, no za najispravnije se smatra stanovište riječkog historičara Koblera, koji isto povezuje s maltarinom zvanom "portorium". Na prevoju Klančina pronađene su ruševine ograđenih kuća, koje imaju oblike stražarnica, a arhivski podaci govore da se ovdje ubirala daća zvana portorium. Metatezom od "portorium" i "portumre", pa "Portus regius" i "Pontus regius" došlo se do talijanskog naziva "Portore" ili "Porto Re". Vjeruje se da je portorium bila prijevozna carina za robu koja se prevozi kopnom. Prvi puta se Kraljevica spominje pod nazivom "Portus regius" 1525. godine, a pod sadašnjim nazivom 1605. godine. Kako su u srednjem vijeku feudalni posjedi svoje financije i dohotke regulirali raznim nametima i taksama, maltarinama i tridesetnicama a da je razvedena obala Kraljevice uvjetovala sklanjanje brodova i krcanje ili iskrcavanje tereta tada Koblerovo mišljenje o postanku imena možemo prihvatiti kao realno.

Oko 1630. godine sagrađen je u Kraljevici stari Zrinski grad koji se još naziva "Kaštel", a 1650. godine novi Zrinski grad, koji se još naziva Frankopan^{ov} Nova Kraljevica (sagrađio ga je knez Petar Zrinski).

Nakon otkrivanja urote (1670. godine) i pogibije Petra Zrinskog i Frana Krste Frankopana (1671. godine), Frankopanski grad preuzimaju carski austrijski vojnici, a služi im za kasarnu, arsenal, skladište i vojni špital. Od 1818. do 1859. godine bila je u Frankopanu smještena bolnica za "škrljevo" a povremeno se je za tu svrhu koristio i prostor "Kaštela".

Od 1883. do 1914. godine Frankopanski grad koristi Družba isusovaca za samostan, u to vrijeme je dograđen II. kat, poslije toga počinje njegovo propadanje do danas.

Između dva rata u njemu je bio smješten pješadijski planinski puk, a za vrijeme okupacije služio je kao privremeni zatvor. Zrinski grad (u centru Kraljevice) je bolje očuvan, u njemu je bio pavlinski samostan, a služio je i sada služi kao prostor za upravno-administrativne svrhe, župni ured, društveni rad i stanovanje.

Cesta koja je spajala Kraljevicu s Rijekom i Karlovcem, tzv. "Karolina" predana je u promet 1728. godine. Naziv je dobila po inicijatoru gradnje, caru Karlu VI., a na koju je Kraljevica spojena 1785. godine. "Karolina" je spojena do Zagreba 1750. god. Presudnu ulogu za razvoj i napredak Kraljevice, odigrao je početak gradnje luke i brodogradilišta u Kraljevici 28. travnja 1729. godine. Promet kraljevičke luke bio je u porastu koncem XVIII stoljeća, gdje je u to vrijeme bilo središte trgovine soli i žitom.

Župa u Kraljevici osnovana je 1790. godine i od tada se u Kraljevici vode matične knjige, do 1850. godine na latinskom jeziku (prije toga su vođene u Hreljinu). Prije osnivanja župe, Kraljevica je bila filijalna crkva župe u Hreljinu, a postojeća crkva sv. Nikole prvobitno je služila za skladište soli.

Kraljevica je od 1809. do 1813. godine bila pod francuskom vladavinom, od kog vremena su ostali u Kraljevici napoleonski topovi uzidani u rivu, da bi služili za vešivanje brodova.

Od 1819. do 1826. godine u Kraljevici je bio papinski konzulat. Od 1873. do 1878. godine u Kraljevici je djelovala Primorska tiskara, (smještena u prizemlju sad.hotela "Almis"). Izdano je više od dvadeset knjiga domaćih i stranih pisaca, redovno je izlazio list "Primorac" (isprva jednom, zatim dva i na kraju tri puta tjedno). U isto vrijeme (1873. do 1878.godine) u Kraljevici je djelovala "Primorska štedionica". Od 1876. do 1878. godine u Kraljevici je radila "Parobrodarska i brodarska zadruga". Poslije puštanja u promet željezničke pruge Rijeka - Zagreb 1873.godine, usporen je privredni rast Kraljevice.

Narodna čitaonica u Kraljevici osnovana je 1861. godine, a u Bakarcu 1896. godine, u vrijeme kada se vodila borba za našu materinsku riječ.

Ljubav i smisao za glazbu postali su tradicionalni u Kraljevici. Pjevačko društvo "ZVIJEZDA DANICA" osnovano je 1894. godine, a u njegovu čast Ivan Zajc je komponirao poputnicu "Zvijezdi Danici" na tekst Augusta Harambašića.

Prvo hrvatsko morsko kupalište u Kraljevici otvoreno je 1891.godine, a isto je 1894. godine nagrađeno na bečkoj jubilarnoj izložbi.

Kraljevica je 1906. godine dobila vodovod s izvora vode kod Turinskog sela, a 1933. godine s izvora vode u Bakru. Stari dio Kraljevice dobio je kanalizaciju uoči I svjetskog rata, a ista je rekonstruirana 1924. godine.

Bakarac se prvi puta spominje 1440. godine, a bio je smješten između Bakarca i Turinova sela. Kao luka Bakarac služi od 1671.godine do početka XVIII stoljeća, nakon čega je izvršeno preseljenje u Bakar. Od početka XIX stoljeća pa do 1969. godine u Bakarcu su za ulov tuna korištene tunere. Od 1919. do 1955. godine u Bakarcu je djelovala Ribarska zadruga dok je od 1920. do 1925. godine radilo brodogradilište za drvene brodove (na mjestu postojećeg motela).

Organizacija KPJ u Kraljevici osnovana je 1919. godine i iste godine učestvovala na izborima za Konstituantu. Na općinskim izborima 1920. godine, Komunistička lista je dobila apsolutnu većinu, a iste godine je održana i prva javna socijalistička skupština u općinskom vrtu. Poslije donošenja Obznane i prvih hapšenja komunista rad organizacije KPJ u Kraljevici je zamro. Ponovnom oživljavanju radničkog pokreta doprinijelo je osnivanje Nezavisne radničke stranke 1923. godine, te osnivanje ilegalne partijske organizacije 1924. godine.

Dolaskom Josipa Broza u Kraljevicu 21. rujna 1925. godine, radnički pokret je naglo ojačao. Kao radnički povjerenik od 24. kolovoza do 8. rujna 1926. godine organizirao je uspješan štrajk radnika brodogradilišta. Josip Broz je otpušten iz brodogradilišta 2. listopada 1926. godine. Prije rata drug Tito je ilegalno boravio u Kraljevici 1936. godine.

Tokom NOB-e poginulo je devetnaest boraca iz Kraljevice, a u logorima Njemačke četvorica. Iz Bakarca je poginulo devet boraca.

Oslobođenje je Kraljevica dočekala 17. travnja 1945. godine od jedinica V brigade XIX dalmatinske divizije IV Armije.

Mjesni narodni odbor Kraljevica djeluje do 1951. godine, a od 1952. do 1954. godine Narodni odbor gradske općine Kraljevica. Općina Kraljevica djelovala je od 1955. do 1961. godine. Poslije ukidanja Općine Kraljevica od 1. svibnja 1961. godine, Kraljevica ulazi u sastav Općine Sušak, a od 2. ožujka 1962. godine u sastavu je Općine Rijeka. Mjesni ured Kraljevica formiran je 1961. godine.

Kraljevica je 1785. godine imala 662 stanovnika, 1821. godine 827 stanovnika, 1857. godine 1.240 stanovnika, 1900. godine 1.057, a 1931. godine 1.480 stanovnika. Prema popisu stanovništva iz 1981. godine MZ Kraljevica ima 3.090 stanovnika, bez 377 stanovnika koji na terenu MZ imaju boravište.

Drug Tito je poslije oslobođenja posjetio Kraljevicu 29.listopada 1946. godine s poljskim predsjednikom Beirutom, 5.rujna 1965. godine sa sekretarom mađarske Soc.radničke partije Kadarom, 28.travnja 1969. godine, prigodom 240-godišnjice "Titovog brodogradilišta" Kraljevica i 23.lipnja 1977. godine s libijskim predsjednikom Gadafijem. Počasnim građaninom Kraljevice proglašen je 16.travnja 1955.godine.

2. Opći podaci

Mjesna zajednica Kraljevica osnovana je Zaključkom Skupštine općine Rijeka od 22.lipnja 1965.godine. Njeno područje smješteno je uz obalu između MZ Praputnjak i MZ Šmrika, dok s kontinentalne strane graniči s MZ Hreljin, Križišće i Šmrika. Obuhvaća mjesta Kraljevicu i Bakarac (do 1973. godine Križišće i Šmriku), površine 933 ha. Struktura stanovništva je radnička, uz stalno prisutno doseljavanje novih stanovnika (razvijena stambena izgradnja).

Po izgrađenoj komunalnoj infrastrukturi (voda, kanalizacija, ceste) i društvenom standardu (škole, dječji vrtić, trgovina, zdravstvo, telefon, društveni, kulturni i sportski život), spada u razvijenije mjesne zajednice. Prema prostornom, Generalnom i Provedbenom urbanističkom planu očekuje se daljnje proširenje stambene izgradnje, te daljnji razvoj postojećih i drugih radnih organizacija, naročito male privrede.

Rad Mjesne zajednice usko je povezan s radom Mjesnog ureda Kraljevića, a isti pokriva područje MZ Kraljevica, Križišće i Šmrika. Izvršeno je kadrovsko i prostorno objedinjavanje poslova, tako da građani na jednom mjestu mogu dobiti sve potrebne usluge. S mjesnim zajednicama Križišće i Šmrika formirali smo zajednicu mjesnih zajednica, tako da su nam poslovi ONO i DSZ i knjigovodstva zajednički.

Od 19. srpnja 1980. godine s otokom Krkom spaja nas Titov most. Ukupna dužina mosta iznosi 1.430 metara, raspon većeg luka 390, a manjeg luka 254 metra. Njegova izgradnja započela je 23. srpnja 1976. godine.

3. Samouprava u Mjesnoj zajednici

Pored utvrđenih oblika neposrednog odlučivanja radnih ljudi i građana, najviši organ društvenog upravljanja u Mjesnoj zajednici je Skupština MZ, koja broji 21 člana, formirana na izbornom principu. Skupština iz svojih redova bira Savjet Skupštine od 7 članova. Pored navedenih, Mjesna zajednica ima slijedeće organe i radna tijela: Štab civilne zaštite, Odbor za ONO i DSZ, Mirovno vijeće, Savjet potrošača i korisnika usluga, Odbor samoupravne kontrole, Komisiju za socijalnu i zdravstvenu zaštitu, Komisiju za komunalna pitanja, Komisiju za groblja, Komisiju za očuvanje čovjekove okoline, Odbor Društvenog doma, Komisiju za sportske lučice i vezove za čamce, Komisiju za njegovanje revolucionarnih tradicija, Komisiju za reguliranje odnosa sa stručnom službom, Odbor za revitalizaciju Frankopana i Odbor za maškare.

U rad organa i radnih tijela Mjesne zajednice ukupno je uključeno oko 130 građana.

4. Društvena poduzeća, radne jedinice i ispostave

4.1. "TITOVO BRODOGRADILIŠTE" Kraljevica je najveće i najstarije društveno poduzeće na području Mjesne zajednice. Osnovano je 1729. godine, sada ima 1.250 radnika i angažira oko 600 radnika-kooperanata, dok je 1872. godine imalo 70 radnika, 1912. godine 750 radnika i 1939. godine 247 radnika. Naziv "TITOVO BRODOGRADILIŠTE" dobilo je 29. listopada 1946. godine, prigodom posjeta druga Tita Kraljevici, za trajno sjećanje na njegov rad u brodogradilištu od 1925. do 1926. godine.

Bavi se projektiranjem i gradnjom brodova, remontom i dkovanjem brodova, te izgradnjom metalnih i čeličnih konstrukcija. Prvi brod na parni pogon izgrađen je 1835. godine, prvi čelični parobrod 1902. godine, plutaajući dok 1930. godine, a veliki plutaajući dok 1979. godine.

- 4.2. Društveno poduzeće "MEHANIKA" osnovano je 1957. godine i ima 51 radnika. Bavi se proizvodnjom raznih metalnih dijelova za potrebe industrije i brodogradnje. U sadašnjoj zgradi radi od 1964. godine.
- 4.3. Društveno poduzeće "KOMUNALAC" ima 55 radnika i djeluje od 1952. godine (u početku kao ustanova). Vršiti razne usluge za radne organizacije i građanstvo (čišćenje plaža, javnih WC-a, brodova, poslovnih i radnih prostorija).
- 4.4. Osnovna škola "IVICA POLIĆ" Kraljevica, osnovana je 1779. godine, kao odjeljenje škole u Bakru. Zaposlena su 45 radnika i ima ukupno 582 učenika. U svom sastavu ima područna odjeljenja u Križišću, Šmriki i na Oštru. Područno odjeljenje u Križišću otvoreno je 1885. godine, a u Bakarcu i Šmriki 1894. godine. Područno odjeljenje u Bakarcu prestalo je s radom 1971. godine.
- 4.5. ZAVOD ZA DJECU INVALIDE radi od 1945. godine, do 1948. godine pod nazivom Oporavilište za djecu invalide. Ima 16 radnika, uz smještaj 42 djece. U nastavnom dijelu vezan je uz Osnovnu školu "IVICA POLIĆ" Kraljevica.
- 4.6. ZAVOD ZA ZDRAVLJENJE ALERGIČNIH BOLEZNI I REHABILITACIJU MLADINE, osnovan je 1945. godine i ima 40 radnika. Djelatnost je vidljiva iz samog naziva. Prvobitno je to bila vila "NIRVANA" sagrađena 1906. godine.

- 4.7. KLINIKA ZA ORTOPEDIJU - SPINALNI CENTAR I ZAVOD ZA FIZIKALNU MEDICINU I REHABILITACIJU KRALJEVICA, u sastavu KLINIČKOG BOLNIČKOG CENTRA Rijeka djeluje od 1924. godine i ima 182 zaposlena radnika. Vršiti ambulantne usluge za kiruršku ortopediju i traumatologiju lokomotornog aparata i kralježnice, te bolničke usluge, fizikalne medicine i rehabilitacije. U istoj je 1924/25. godine bio zaposlen Dr. Pavle Gregorić.
- 4.8. Odjeljenje TEHNIČKOG ŠKOLSKOG CENTRA iz Rijeke ima 42 učenika. Osnovano je 1945. godine pod nazivom Škola učenika u privredi. Poslije je mijenjala nazive u Vojno industrijska škola, Brodograđevna industrijska škola, Brodograditeljska škola s praktičnom obukom i prije sadašnjeg naziva u Škola za zanimanje TŠC Rijeka. Za nastavne potrebe koristi prostor Osnovne škole "IVICA POLIĆ" Kraljevica.
- 4.9. Dječji vrtić OOUR-a "RUDOLF DŽODAN" iz Rijeke (područno odjeljenje) osnovan je 1950. godine. Ima 14 radnika uz smještajni kapacitet do 120 djece. U novim prostorijama je od 1980. godine.
- 4.10. Poslovna jedinica HOTELI UVALA SCOTT posluje u sastavu HP "JADRAN" Rijeka. Ima 52 radnika, a počela je s radom 1967. godine. Bavi se hotelskom i ugostiteljskom djelatnošću. Naziv je dobila po Aleksandru Scottu (1793 - 1860.), nećaku pjesnika i romanopisca Waltera Scotta (1771 - 1832.) koji je pred kraj života živio u Rijeci i povremeno boravio na sadašnjoj lokaciji hotela.
- 4.11. Poslovna jedinica TURISTIČKOG NASELJA "OŠTRO" posluje u sastavu HP "JADRAN" Rijeka. Ima 40 radnika, obuhvaća hotele "PRAHA" i "ZAGREB" (sada nastampa "Tekol"-a) i KAMP "OŠTRO". Djelatnost ista kao kod prethodne poslovne jedinice.
- 4.12. Poslovna jedinica Kraljevica u sastavu HP "JADRAN". Obuhvaća hotel "ALMIS" i restaurant "BISER".

- 4.13. Poslovna jedinica UP "Risnjak" Bakarac koji ima 32 radnika, sa hotelom "NEPTUN", (sagrađen 1924. za Dom), motelom "BAKARAC" i auto kampom.
- 4.14. Poslovne jedinice TDP "BRODOKOMERC" Rijeka:
- MARKET u Kraljevici s 15 radnika, otvoren je 1968.godine.
 - ŽELJEZARA u Kraljevici s 3 radnika.
 - PRODAVAONICA MJEŠOVITE ROBE na Oštru s 2 radnika.
 - PRODAVAONICA MJEŠOVITE ROBE u Bakarcu s 1 radnikom.
 - PRODAVAONICA VOĆA I POVRĆA u Kraljevici ima 6 radnika.
- 4.15. Radna jedinica LJEKARNE "JADRAN" Rijeka zapošljava 4 radnika. Kraljevica ima Ljekarnu od 1879.godine.
- 4.16. Prodavaonica TDP "RIJEKATEKSTIL" Rijeka, ima 3 radnika.
- 4.17. "INA - RIJEKA" - BENZINSKA STANICA Kraljevica ima 7 radnika, otvorena je 1962.godine.
- 4.18. Prodavaonica Poslovnog centra "VJESNIK" Rijeka ima 3 radnika.
- 4.19. Prodavaonica Pogona "MESOOPSKRBA" Crikvenica DP "SLAVIJA" Beograd ima 3 radnika.
- 4.20. Prodavaonica DP "MESOKOMBINAT" Rijeka u Marketu ima 2 radnika.
- 4.21. Prodavaonica DP "DUHAN" Rijeka ima 2 radnika.
- 4.22. Prodavaonica Jugoslavenskog kombinata gume i obuće "BOROVO" zapošljava 2 radnika.
- 4.23. Prodavaonica DP "PIK" Rijeka ima 1 radnika.
- 4.24. Kiosk DP "PLODINE" Zadar ima 1 radnika.

- 4.25. Ribarnica DP "RIBA" Rijeka zapošljava 1 radnika.
- 4.26. Cvjetarna "KAMELIJA" DP PIN Rijeka ima 1 radnika.
- 4.27. Zdravstvena stanica DOMA ZDRAVLJA Rijeka ima ambulantu opće prakse i zubnu ordinaciju, sa zaposlenih 12 radnika. Ambulanta opće prakse u Kraljevici je otvorena 1922.godine, a u sadašnjim prostorijama radi od 1964.godine.
- 4.28. Pošta Kraljevica, u sastavu DP PTT - saobraćaja Rijeka ima 11 radnika. Počela je s radom 1860. godine. U sadašnjoj zgradi posluje od 1970. godine.
- 4.29. Pošta Bakarac ima 1 radnika. Počela je s radom 1916. godine.
- 4.30. Ekspozitura RIJEČKE BANKE ima 11 radnika. Osnovana je 1971. godine.
- 4.31. Ispostava DP "ELEKTROPRIMORJE" Rijeka ima 3 radnika. Kraljevica je elektrificirana 1927. godine.
- 4.32. Lučka ispostava LUČKE KAPETANIJE Rijeka ima 1 radnika. Pretpostavlja se da je počela radom polovinom XVIII stoljeća.
- 4.33. Svjetionik, u sastavu USTANOVE ZA ODRŽAVANJE POMORSKIH PLOVNIH PUTOVA ima 1 radnika. Radi od 1872.godine, najprije na petrolej, a od 1937.godine na električnu energiju.
- 4.34. Prodavaonica Lutrije Hrvatske ima 2 radnika.
- 4.35. Ispostava DP "KVARNER-EXPRESS" Opatija ima 1 radnika. Obavlja receptivnu djelatnost.
- 4.36. Ispostava osiguravajućeg zavoda "CROATIA" zapošljava 1 radnika.

4.35. Stručne službe MJESNE ZAJEDNICE, MJESNOG UREDA I DVO Kraljevica broje ukupno 9 radnika.

4.36. Odjeljenje IV stanice milicije Rijeka.

4.37. Radnička odmarališta:

- "ALMIRA" Radovljica
- "JUGOTRANSPORT" Zagreb
- "KORDUN" Karlovac
- "ZAGREBAČKA BANKA" Zagreb
- "ŽELJEZNIČKI TRANSPORT" Zagreb
- "OBZORJE" Maribor

5. Privatne radnje

5.1. Ugostiteljske radnje:

- BOBANOVIĆ BLAŽENKA, GOSTIONICA "BANJ" Kraljevica
- DORDEVIĆ NEVENKA, buffet Kraljevica
- NUIĆ PETAR, gostionica "KRALJEVIČKA KONOBA" Kraljevica
- SLIVKA VLADIMIR, gostionica "FRANKOPAN" Kraljevica
- ČEJVANOVIĆ HASAN, gostionica "AMBASADA" Kraljevica
- ERŽEN GORAN, buffet "TITANIC" Kraljevica
- ABAZI ABDUREZEL, slastičarna "JADRAN" Kraljevica
- ISMAILI HUSEIN, slastičarna "OŠTRO" Kraljevica
- MEMETI IBRAHIM, slastičarna "CAFFE" Kraljevica
- MEMIŠI TALHA, slastičarna "BAKARAC" Bakarac
- JAKUPEC JOSIP, pizzeria "PORTO RE", Kraljevica
- RAŽIĆ VJEKO, Galerija - bistro, Kraljevica

5.2. Frizerske radnje:

- KOCIJAN GRACIJELA, Kraljevica
- TURINA KSENIJA, Kraljevica
- TURINA MARIJANA, Kraljevica

5.3. Autoprijevoznici:

- GAŠPAREVIĆ GRGA, Kraljevica
- RASPORIĆ VLADIMIR, Kraljevica
- TOMLJANOVIĆ MILAN, Kraljevica

5.4. Autoservis "MIKA" :

- ZORIĆ MIHAJLO, Kraljevica

5.5. RTV servis i servis bijele tehnike "ELEKTRONIK"

- VIDAS KAZIMIR, Kraljevica

5.6. Brijačnica:

- ČANDRLIĆ MARINKO , Kraljevica

5.7. Mramo-termičko grijanje:

- VUKAS IVICA, Kraljevica

5.8. Zidarska radnja:

- PEJIĆ FRANJO, Kraljevica

5.9. Vulkanizerska zanatska radnja:

- ŽUVELA BRANKO, Kraljevica

5.10. Prodavaonica tjestenine, voća i povrća:

- ŠVRLJUGA ZDENKO, Kraljevica

5.11. Prodavaonica tekstila "LAURA":

- SULEJMANI ABDIJA, Kraljevica

5.12. Galerija - papirnica "SPEKTAR"

- Vujasinović Lidiya, Kraljevica

5.13. Market:

- Džinić Josip, Kraljevica

5.14. Trgovina mješovite robe:

- Jurčić Vesna, Kraljevica

5.15. Trgovina kožne galanterije "INTERIJERCOMERC"

- Bašić Rešad, Kraljevica

5.16. Trgovina voćem i povrćem "MELI"

- Petković Željko, Kraljevica

5.17. Urarska radnja:

- Abrahamsberg

5.18. Postolarska radnja:

- Šljuka Željko

5.19. Market "DALMACIJA":

Demo Dušan

5.20. Pekarska radnja "PEREC", Mućaj Petar

6. Društveno-političke organizacije (stranke)
i društvene organizacije

6.1. U Kraljevici djeluju slijedeće organizacije, podružnice, ogranci i slično:

Hrvatska demokratska stranka (HDS), Hrvatska demokratska zajednica (HDZ), Hrvatska seljačka stranka (HSS), Savez komunista Hrvatske - Stranka demokratskim promjena (SKH-SDP), Socijaldemokratska stranka Hrvatske (SDSH) i Savez socijalista Hrvatske (SSH).

6.2. AKTIV ZA DRUŠTVENU AKTIVNOST ŽENA ima Sekretarijat od 9 članova. Angažira žene u društvenom životu mjesta, naročito kod proslave Dana žena, te predavanja i pregleda za žene. Organizira posjetu majkama palih boraca, izložbe ručnih radova, zabave i izlete za žene.

6.3. MJESNA ORGANIZACIJA UDRUŽENJA BORACA NARODNOOSLOBODILAČKOG RATA broji 156 članova i ima Izvršni odbor od 12 članova. Osim rješavanja boračkih pitanja (osiguranje, priznavanje staža iz NOB-e, borački dodatak, briga o bolesnim članovima, organizacija pogreba), ima i značajnu ulogu u organizaciji proslave Dana borca, u očuvanju spomen-obilježja iz NOR-a, te njegovanju revolucionarnih tradicija. Odigrali su presudnu ulogu kod izgradnje Spomen-kosturnice palim borcima NOR-a na groblju Kraljevica.

- 6.4. OSNOVNA ORGANIZACIJA SAVEZA REZERVNIH VOJNIH STARJEŠINA broji 85 članova i ima Predsjedništvo od 7 članova. Uključuje se u društvene akcije u mjestu, naročito je angažirana u vojno-stručnom usavršavanju članova, uključujući povremeno u akciju pionire, omladinu, borce i ostale građane. Od ove godine djeluje kao jedinstvena organizacija za područje mjesnih zajednica Kraljevica, Križišće i Šmrika.
- 6.5. MJESNA ORGANIZACIJA CRVENOG KRIŽA ima svoj izrazito humani karakter - pomoći čovjeku. Akcije vodi Izvršni odbor od 7 članova. Ističe se svojim akcijama sakupljanja razne robe, te posjetima bolesnim i nemoćnim.
- 6.6. DRUŠTVO "NAŠA DJECA" sa svojim Upravnim odborom od 8 članova okuplja građane na svim akcijama koje se odnose na stvaranje boljih uvjeta za odgoj i razonođu djece (dječja igrališta, organizacije dočeka i proslave Djeda Mraza i sl.).
- 6.7. TURISTIČKO DRUŠTVO KRALJEVICA OSNOVANO JE 1956. godine sa zadatkom da radi na razvijanju turizma u mjestu. Društvo ima Upravni odbor od 14 članova, koji se zajedno s ostalim društvenim faktorima u mjestu angažira na uređenju mjesta. Napominjemo da je u Kraljevici još 1887. godine osnovano kupališno društvo, koje je kasnije izmijenilo naziv u "Društvo za uljepšavanje mjesta". U Kraljevici je 1891. godine otvoreno "Prvo hrvatsko morsko kupalište", a 1904. godine sagrađen je prvi hotel "Liburnija" (sada bolnica). Hotel "Almis" sagrađen je 1840. godine za skladište, a kao hotel djeluje od 1937. godine. Hotel "Praha" je počeo s radom 1930. godine, a hotel "Zagreb" 1940. godine.
- 6.8. TURISTIČKO DRUŠTVO BAKARAC djeluje od 1959. godine. Ima Upravni odbor od 12 članova. Djelovanje je slično kao i kod TD "Kraljevica".

6.9. DOBROVOLJNOVATROGASNO DRUŠTVO KRALJEVICA osnovano je 1952. godine. Ima 65 aktivnih i oko 600 podupirajućih članova sa Upravnim odborom od 11 članova. Vrlo aktivno društvo, prisutno u mjestu i okolici na svim preventivnim i kurativnim zadacima u vezi zaštite imovine od požara i elementarnih nepogoda.

Učestvuje na raznim takmičenjima u Općini i Republici, gdje postiže lijepe rezultate. Uredili su društvene prostorije i jog.

6.10. UDRUŽENJE UMIROVLJENIKA ima svoj odbor od 6 članova. Brine se o rješavanju staleških pitanja svog članstva (osiguranje, organizacija izleta, nabavka zimnice i sl.).

6.11. KLUB PENZIONERA "TITOVOG BRODOGRADILIŠTA" Kraljevica ima odbor od 7 članova. Bavi se sličnim pitanjima kao i prethodno spomenuto Udruženje.

6.12. DRUŠTVO PARAPLEGIČARA Kraljevica osnovano je 1971. godine pod nazivom Udruženje para i tetraplegičara Hrvatske, okuplja jednu od najtežih kategorija invalidnosti, okuplja ljude s povredama kičmene moždine. U svojim mnogobrojnim aktivnostima, društvenim, radnim, sportskim te kulturno-zabavnim afirmira se invalidska problematika te se neposrednom pomoći članovima iste nastoji uključiti u normalne tokove svakidašnjice.

7. Kulturne i sportske organizacije

7.1. NARODNA ČITAONICA KRALJEVICA osnovana je 1861. godine. Neko vrijeme je u njenom radu djelovala dramska i likovna sekcija. Sada je u sastavu Gradske biblioteke Rijeka, raspolaže sa oko 5.000 knjiga, te prima dnevnu i tjednu štampu.

- 7.2. NARODNA ČITAONICA BAKARAC osnovana je 1896.godine, raspolaže sa cca 500 knjiga, te prima dnevnu i tjednu štampu.
- 7.3. KULTURNO-UMJETNIČKO DRUŠTVO "ZVIJEZDA DANICA" Kraljevica djeluje od 1894. godine, u početku pod nazivom Pjevačko društvo "ZVIJEZDA DANICA". Ima 154 aktivna člana s Upravnim odborom od 10 članova.
U sastavu društva djeluje pjevački zbor, limena glazba i dramska sekcija. Sudjeluje u svim mjesnim manifestacijama i proslavama, priređuje samostalne koncerte i priredbe izvan Kraljevice i sudjeluje u nastupima zborova Općine Rijeka.
- 7.4. Kulturno- umjetničko društvo "GALEB" osnovano je 1898.godine. Ima 56 članova s upravnim odborom od 11 članova. U okviru društva djeluje foklorna i tamburaška sekcija.
- 7.5. NOGOMETNI KLUB "KRALJEVICA" (prije NK "MLADOST") osnovan je 1926.godine. Ima 120 sportaša (predpioniri, pioniri, kadeti, juniori, seniori, veterani) s Upravnim odborom od 17 članova. Od 1987.godine takmiči se u Hrvatskoj ligi - zapad. Okuplja omladinu u toj sportskoj aktivnosti. Organizator je "KVARNERSKE RIVIJERE" i "SUŠRETA NOGOMETNIH EKIPA MJESTA GDJE JE DRUG TITO ŽIVIO I RADIO". Uredili su igralište i svoje klubске prostorije.
- 7.6. Košarkaški klub "KRALJEVICA" od svog osnivanja 1971.godine postiže zapažene rezultate. Okuplja 100 aktivnih takmičara (muškarci i žene u svim kategorijama) s Upravnim odborom od 11 članova. Sada se uspješno takmiči u Hrvatskoj regionalnoj ligi - zapad. Od 1979. godine za svoju aktivnost koristi veliku dvoranu Društvenog doma.
- 7.7. NOGOMETNI KLUB "BAKARAC" osnovan je 1972.godine, ima 35 aktivnih članova. Uspješno se takmiči u Primorsko-goranskoj ligi i okuplja omladinu Bakarca. Organiziralo je uređenje igrališta na Sansovu. Svake godine organizira Tradicionalni prvomajski susret nogometnih klubova naše okolice.

- 7.8. BOČARSKI KLUB "BAKARAC" djeluje od 1969. godine, okuplja 90 igrača. Uredili su svoje društvene prostorije i jog. Sportsko društvo "BAKARAC" s Predsjedništvom od 10 članova objedinjava rad dva naprijed navedena kluba iz Bakarca.
- 7.9. JEDRILIČARSKO DRUŠTVO "OŠTRO" Kraljevica djeluje od 1950. godine, okuplja 60 aktivnih članova iz redova pionira i omladine s upravnim odborom od 7 članova. Društvo je postiglo značajne rezultate na prvenstvima Jugoslavije u jedrenju, a učestvuje i na međunarodnim regatama. Svojim rezultatima svrstali su se uz bok najboljih jugoslavenskih jedriličarskih klubova.
- 7.10. SPORTSKO RIBOLOVNO DRUŠTVO "ŠKARPINA" osnovano je 1952. godine, okuplja 140 članova s Upravnim odborom od 15 članova. Organizira takmičenja u udičarenju u okviru društva, te s drugim društvima. Angažiralo se je na osposobljavanju dizalice za čamce, uređenju lučice, adaptaciji bivše klauonice za svoje društvene prostorije, a sada je pri završetku radova na obnovi stare tunere na Carovu.
- 7.11. DRUŠTVO ZA PODVODNE AKTIVNOSTI "ADRIA", osnovano je 1988. godine. Okuplja 42 člana s predsjedništvom od 5 članova.
- 7.12. Sportsko pomorsko društvo "TUNA" iz Bakarca osnovano je 1990. godine sa ciljem unapređenja sportova na moru. Ima 40 članova s Upravnim odborom od 5 člana.
- 7.13. SD "MARCEL JUSTIĆ" djeluje od 1950. godine na razvijanju streljačke vještine, što je značajno za okupljanje omladine i obranu naše zemlje. Družina ima 48 članova (pioniri, omladinci, seniori i žene) s Upravnim odborom od 11 članova. Dobrovoljnim radom uredili su svoje društvene prostorije u Društvenom domu.

- 7.14. ŠAHOVSKI KLUB "KRALJEVICA" osnovan je 1972.godine, okuplja 30 aktivnih članova s Upravnim odborom od 7 članova. Takmiči se u Općinskoj šahovskoj ligi. Organizira takmičenja povodom državnih praznika, u okviru Kluba za dobivanje kategorije, simultanke i takmičenja s drugim šahovskim klubovima.
- 7.15. LOVNA JEDINICA LOVAČKOG DRUŠTVA "SRNDAČ" Hreljin u Kraljevici ima 16 članova s vodstvom od 4 člana.

8. Zaposlenost

- ukupno je na terenu MZ zaposleno 1.795 radnika (bez privatnog sektora sa cca 50 zaposlenih),
- ukupno zaposlenih radnika s prebivalištem na terenu MZ ima cca 1.670, radnika
- broj radnika koji žive i rade na terenu MZ iznosi oko 900 radnika

9. Akcije Mjesne zajednice

- 9.1. Izgradnja Društvenog doma simbolički je započela 21.prosinca 1975. godine polaganjem kamena - temeljca. Radovi na objektu započeli su 9. siječnja 1976.godine od strane izvodjača radova GRO "KONSTRUKTOR" Rijeka. Time je došlo do početka realizacije dugogodišnjeg nastojanja Kraljevice za izgradnjom tog objekta, neophodnog za razvijanje društvenog, kulturnog, sportskog i zabavnog života mjesta i okolice.
- Ukupna korisna površina objekta iznosi cca 2.400 m², a sastoji se od višenamjenske dvorane na I katu, te u prizemlju kino dvorane, kuglane, prostranog ulaznog hola, sanitarnih prostorija, skladišta i društvenih prostorija SD "MARCEL JUSTIĆ".
- Kod Doma je izgrađeno parkiralište za 152 osobna automobila.

Dvorana na I katu se počela koristiti 1979.godište, a kuglana i kino-dvorana 1980.godine. Od 1984.godine u njemu se organiziraju mesopustne zabave, a koje su u Kraljevici organizirano započele 1887.godine.

Mjesna zajednica je kao nosilac investicija odigrala presudnu ulogu u obimnom poslu dogovaranja financijske konstrukcije, prikupljanja sredstava, lokacije, građevinske dozvole, preseljenja stanara iz bivše gostionice "VRT" i podizanja kredita za kuglanu i elektroinstalaciju. Za potpuno dovršenje objekta preostala je fasada.

Kod izgradnje ovog objekta došla je do punog izražaja suradnja s mjesnim radnim organizacijama (u prvom redu s "Titovim brodogradilištem"), općinskim samodoprinosom i građanstvom. Ističemo uspješnu akciju prikupljanja obveznica za ceste i gotovine od građana kao pomoć za izgradnju Društvenog doma.

- 9.2. Mjesna zajednica je 1976.godine inicirala i organizirala akciju proširenja mjesne telefonske mreže s novom ATFC od 300 brojeva (pored postojeće ATFC od 300 brojeva).

U ovoj akciji Mjesna zajednica je izvršila sve administrativne i financijske poslove s DP PTT - saobraćaja Rijeka, tako da su građani pod povoljnim uvjetima i solidarnim učestvovanjem u troškovima, došli do telefonskog priključka. Kod proširenja mjesne kabelaške telefonske mreže u Strossmayerovoj ulici i Vrtiću, Mjesna zajednica je direktno bila investitor radova. U 1985. godini je završena akcija dobivanja novih 50 telefonskih brojeva. Za zgradu koju sada koristi Pošta Kraljevica, Mjesna zajednica je našla i otkupila zemljište. U 1991. godini očekujemo proširenje ATFC.

- 9.3. Nakon dugogodišnjeg inzistiranja aktivista Mjesne zajednice u Kraljevici je izgrađen novi dječji vrtić. Isti ima kapacitet za smještaj 120 djece, a predan je na korištenje u studenom 1980. godine.

- 9.4. Poslije dugogodišnjeg čekanja i dvogodišnje rasprave, ko-
ncem 1977.godine donijet je Provedbeni urbanistički plan
Kraljevice.
- 9.5. Dogovorno s Ljekarnom "JADRAN" Rijeka, Mjesna zajednica je
ishodila urbanističke uvjete za novu Ljekarnu u Kraljevici.
Ljekarna "JADRAN" dobila je građevinsku dozvolu, radovi su
završeni, te je 1985.godine izvršeno preseljenje Ljekarne u
nova prostorije. Prethodno je na prijedlog Mjesne zajednice
uveden rad u dvije smjene.
- 9.6. Društvenom akcijom Mjesne zajednice nabavljena je zubna bu-
šilica i potrebna oprema za zubnu ambulantu. Dogovorno sa
tadašnjom Samoupravnom interesnom zajednicom zdravstvenog
osiguranja uveden je rad u dvije smjene u ambulanti opće
prakse i zubnoj ambulanti.
- 9.7. Mjesna zajednica je ishodila lokaciju i građevinsku dozvolu
za izgradnju prodavaonice plina u Kraljevici.
Izvršena je akcija prikupljanja sredstava, sagrađena plinska
stanica, dobivena uporabna dozvola, te je u prosincu 1980.
godine predana na korištenje S.P "BRODOKOMERC" Rijeka.
- 9.8. Dogovorno s TURISTIČKIM DRUŠTVOM 1982. godine počelo je or-
ganizirano korištenje novog parkirališta kod Društvenog doma
za vrijeme turističke sezone.
- 9.9. Dogovorno s TURISTIČKIM DRUŠTVOM Kraljevica i DP "PARKOVI I
NASADI" kod prodaje zgrade zvane "AMBASADA" rezervirana je
jedna prostorija za cvjetarnu. Prostorija je preuređena i
prva cvjetarna u Kraljevici počela je radom za Dan žena 1979.
godine.

- 9.10. Svake godine u travnju Mjesna zajednica i Turističko društvo organiziraju akciju čišćenja mjesta od strane građana. Za vrijeme turističke sezone organizira se čišćenje plaža na Carovu i Oštru.
- 9.11. Izgrađena mrtvačnica, njeno korištenje započelo je 1973.godine. Uređen ulaz u groblje. MZ pokrenula inicijativu, naručila provedbeni projekt, ishodila urbanističke uvjete i uz pomoć SIZ-a komunalnih djelatnosti izvršeno proširenje groblja. Na inicijativu Mjesnog udruženja boraca NOR-a i uz podršku MZ izgrađena je Spomen-kosturnica palim borcima NOR-a. Ista je svečano otkrivena 15.listopada 1978.godine. Groblje u Kraljevici koristi se od 1765.godine, ima površinu od 2.600m², (od 1819. do 1875.godine koristilo se je i groblje na Oštru, te 1914/1933. godine na Sansovu).
- 9.12. Izvršeno kompletno uređenje groblja u Bakarcu. Provedena akcija za proširenje groblja i izgradnju mrtvačnice. Kao poklon građana Bakarca dobiven teren, dobrovoljnim radom teren pripremljen za izgradnju mrtvačnice, MZ ishodila urbanističke uvjete i uz pomoć SIZ-a stambeno komunalnih djelatnosti akcija završena 1988.godine. Groblje u Bakarcu koristi se od 1907.godine, ima površinu od 1.050 m².
- 9.13. Snimljeno postojeće stanje grobnih mjesta na grobljima Kraljevica i Bakarac. U potpunosti je provedena Odluka Skupštine općine Rijeka o grobljima (evidencija, naplata i održavanje). Pokrenuta inicijativa da operativne poslove na grobljima preuzme DP PIN - Rijeka.

- 9.14. U okviru Općine Rijeka svake godine organiziramo vježbe CZ i sudjelujemo u takmičenju ekipa prve pomoći.
- 9.15. Dobrovoljnim radom i novčanom pomoći građana, te uz pomoć u materijalu Mjesne zajednice, igraden je pristupni put moru i sunčalište kod odmarališta "Obzorje" na Oštru. Prethodno je Mjesna zajednica ishodila lokaciju i sporazumjela se s RO "OBZORJE" Maribor o besplatnom ustupanju terena.
- 9.16. Kod centra Kraljevice uređena je improvizirana tržnica 1973.godine.
- 9.17. Uspješno je završena akcija za izgradnju podhodnika u Fari. Isti je predan na korištenje građanima 1983.godine.
- 9.18. Inicijativom Mjesne zajednice 1984. godine u Kraljevici su rekonstruirana dva i uređeno jedno novo dječje igralište u Bakarcu.
- 9.19. Uspostavljene su prijateljske veze s MZ "LITOSTROJ" iz Ljubljane, MZ Kumrovec, MZ Veliko Trojstvo, MZ "Mate Jerković" iz Siska, MZ Srpske Moravice i kvarta Centro sud iz Faenze.
- 9.20. Nakon višegodišnjeg inzistiranja MZ 1989.godine završeni su radovi na izgradnji vodovoda za predio Vršina i dio Banja.
- 9.21. Na inicijativu ili angažiranjem Mjesne zajednice, provedene su i druge akcije i to:
- Sanacija klizišta kod Turinova sela s uređenjem ceste Bakarac - Turinovo selo,

- Asfaltiranje puteva i prilaza stambenim zgradama
- Asfaltiranje ceste Kraljevica - Bakarac preko Klančine i ceste Kraljevica - Križišće,
- Uređenje društvenog doma u Bakarcu,
- Uređenje dijela puta uz more ("lungo mare") od Bakarca prema Kraljevici, te od Oštra do hotela "Uvala Scott",
- Rekonstrukcija plaže u Bakarcu,
- Adaptacija i održavanje javnog WC-a u centru Kraljevice, postavljanje kontejnerskog WC-a na Oštru,
- Rekonstrukcija javne rasvjete u Novom naselju, Kalini i Rovini,
- Rekonstrukcija ceste Kraljevica - Oštro i ulice pod Farom,
- Uređenje prodavaonice "Vjesnik", ribarnice, marketa, "Rijekatekstil"-a i željezarije.
- Akcija da se zapuštena stara zgrada u centru Kraljevice (ex "Kutjevo", sagrađena 1884. godine) - sada vlasništvo SIZ-a stambeno-komunalnih djelatnosti uredi za poslovni prostor, uspješno je privedena kraju. Preostalo je uređenje dijela namjenjenog Riječkoj banci. Nadalje je ove godine u prostorijama bivše ljekarne otvoren RTV servis.
- Višegodišnje nastojanje MZ da se Oštro poveže autobusnom linijom realizirano je 1. rujna 1989. godine.
- Završena je akcija MZ za imenovanje ulica i sredjenje kućnih brojeva.

Kraljevica, studenog 1990.

S A S T A V I O :

Vjekoslav Brnčić, prof.

